

Beslutningsforslag nr. B 10. Fremsat den 11. oktober 1995 af Aage Frandsen (SF),
Anne Baastrup (SF) og Steen Gade (SF)

Forslag til folketingsbeslutning om fordeling af arbejde og fri tid (Skraldemandsmodellen)

Folketinget opfordrer regeringen til at fremsætte lovforslag om en arbejdsfordelingsordning, som skal fungere fra den 1. januar 1996 til den 31. december 1996 ud fra følgende principper:

Et dagpengeberettiget medlem af en arbejdsløshedskasse, der er omfattet af en på arbejdspladsen aftalt arbejdsfordelingsordning, kan få dagpenge, når arbejdsfordelingen som hovedregel opfylder følgende betingelser:

- 1) Arbejdstiden skal være nedsat med hele dage eller uger. Arbejdstiden kan højst nedsættes med 40 pct.
- 2) Arbejdsfordelingsordninger kan ikke etableres for faggrupper, der i det pågældende arbejdskraftsopland skønnes at have en arbejdsløshed på 3 pct. eller derunder.
- 3) I forbindelse med arbejdsfordelingsordningen udsteder arbejdsgiveren frigørelsesattester for et antal af de medlemmer, der er omfattet af ordningen, således at hvert enkelt af disse uden varsel kan fratræde med henblik på at overtage anden beskæftigelse med en længere arbejdstid. Antallet skal mindst svare til det antal, der er i beskæftigelse på grund af arbejdsfordelingsordningen. Fri-

gørelsesattesterne udstedes til de sidste ansatte, medmindre der opnås enighed om andet.

- 4) Der kan ikke udbetales offentlige løntilskud til deltagere i arbejdsfordelingen.
- 5) Arbejdsmarkedsrådet kan godkende arbejdsfordelingsordninger, der ikke opfylder en eller flere af de ovennævnte betingelser. En sådan godkendelse kan gøres tidsbegrænset.
- 6) Tvivlsspørgsmål vedrørende arbejdsfordelingsordninger afgøres af arbejdsmarkedsrådet, hvis afgørelse kan ankes til Landsarbejdsrådet.
- 7) Arbejdsministeren nedsætter en evalueringsgruppe, som i oktober 1996 fremkommer med en rapport om erfaringerne med den skitserede arbejdsfordelingsmodel med henblik på, at ordningen eventuelt forlænges et antal år eller gøres permanent i en eller anden udformning. Evalueringsgruppen skal bestå af repræsentanter for arbejdsmarkedets parter, hvoraf mindst halvdelen skal have direkte erfaringer med den skitserede arbejdsfordelingsmodel enten som lønmodtager eller som arbejdsgiver.

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Forslaget er en revideret genfremsættelse af beslutningsforslag nr. B 74 i folketingsåret 1993-94 og B 9 i folketingsåret 1994-95. (Se Folketingstidende 1993-94, forhandlingerne sp. 6589 og sp. 8000 og tillæg A sp. 7135 og Folketingstidende 1994-95 for handlingerne s. 156 og s. 501 og tillæg A s. 226).

I forhold til B 74 og B 9 er dette beslutningsforslag alene en ordning, der skal gælde i 1996. Men samtidig foreslås nedsat en evalueringsgruppe, der skal følge, i hvilket omfang og med hvilke resultater arbejdsfordelingen anvendes efter beskrivelsen i dette beslutningsforslag. Herefter er det så op til Folketinget på baggrund af de indhøstede erfaringer at vurdere, om ordningen skal forlænges nogle år eller gøres permanent.

Da der alene er tale om en ordning, der skal fungere i 1996, er det i dette beslutningsforslag udeladt, at de lønmodtagere, der er med i ordningen, skal stå til rådighed for arbejdsmarkedet i de uger, hvor de holder fri på dagpenge. Hvis arbejdsfordelingsmodellen forlænges eller gøres permanent efter 1996, kan det derimod være relevant at se på, om man skal stå til rådighed for arbejdsmarkedet i friugerne. Dette ikke mindst, hvis arbejdsløsheden til den tid er væsentligt nedbragt.

Baggrunden for dette forslag, og som det var for B 74 og B 9, er naturligvis den idé, som skraldemændene i Århus fik i efteråret 1993 om at dele deres arbejde med arbejdsløse kolleger. Ved at holde fri hver fjerde uge kunne 3 mand skabe plads til en fjerde.

Hvis rigtig mange brugte denne idé, kunne mange arbejdsløse få del i arbejdet.

Prisen herfor var de beskæftigede skraldemænd villige til at betale. Hver 4. uge ville de give afkald på lønnen og nøjes med arbejdsløshedsdagpenge, et tab på 8.000-9.000 kr. om året efter skat. De var villige til at betale i solidaritet med deres arbejdsløse kolleger, der ville gå det tredobbelte frem i indtægt.

For staten ville økonomien være neutral, idet det kun var et spørgsmål om, hvem der skulle have dag-

pengene. Selv om skraldemændene kun fik mulighed for at realisere den skrabe model med en dækning på 80 pct. af de fulde dagpenge, hvorved tabet blev yderligere ca. 3.300 kr. om året, valgte adskillige skraldemænd ordningen i solidaritet med deres arbejdsløse kolleger.

Ud fra et beskæftigelsessynspunkt er skraldemandsmodellen ikke mindst god, fordi der er tale om 100 pct. genbesættelse, hvilket som bekendt ikke er tilfældet ved uddannelsesorlov og ved børnepasningsorlov.

Men med ændringerne i sabbatorloven i efteråret 1994, har skraldemændene og andre ikke engang fået lov til at beholde den skrabe model.

Det helt afgørende ved skraldemandsmodellen er, at flere personer kan bevare en tilknytning til arbejdsmarkedet. Det er velkendt, at jo længere man går arbejdsløs, jo sværere er det at få et job. Det betyder, at det offentlige må træde til med bekostelige tilbud om jobtræning og uddannelse, som endda ofte viser sig at være utilstrækkelige til at sikre en varig genindtræden på arbejdsmarkedet.

Specielt for mange langtidsledige vil skraldemandsmodellen kunne give nyt muligheder og vil utvivlsomt kunne bidrage til, at mange langtidsledige kan vende tilbage til arbejdsmarkedet.

Bemærkninger til de enkelte punkter

Ad 1

Der er tale om frivillige, aftalte arbejdsfordelingsordninger mellem parterne på arbejdspladsen; ingen kan tvinges med i ordningen. Det fastsættes, at arbejdstiden skal nedsættes med hele dage eller uger. Man kan altså ikke nedsætte f.eks. den daglige arbejdstid. Sker nedsættelsen i form af hele dage, kan det højst dreje sig om 2 dage pr. uge, sker det i form af hele uger, kan det højst være hver 3. uge.

Ad 2

På områder, hvor arbejdsløsheden i forvejen er meget lav, er der ingen grund til at etablere arbejds-

fordelingsordninger. Området defineres fagligt (ved faggruppe) og geografisk (ved arbejdskraftsopland). Der vil være et element af skøn over denne afgrænsning, men den må ikke gøres snævrere end nødvendigt.

Det er ikke altid, at arbejdsløsheden for et således afgrænset område kan aflæses i statistikken. I så fald vil det bero på et skøn, om kravet er opfyldt. Men så længe den generelle arbejdsløshed er høj, vil kravet desværre være opfyldt i de fleste tilfælde.

Ad 3

Disse bestemmelser regulerer rådighedsforpligtelsen for deltagerne i arbejdsfordelingsordningen.

Der skal ved en arbejdsfordelingsordning, der sikrer beskæftigelsen for f.eks. 10 personer, foreligge mindst 10 frigørelsesattester. I de tilfælde, hvor arbejdsfordelingsordningen fører til nyansættelser, udstedes frigørelsesattesterne typisk til de nyansatte. I de tilfælde, hvor formålet er at undgå afskedigelser, udstedes de typisk til de sidst ansatte. Men bestemmelsen giver mulighed for at fordele frigørelsesattesterne til andre, såfremt de er indforstået hermed. Det afgørende er, at antallet af frigørelsesattester mindst svarer til det antal job, der er skabt henholdsvis bevarer gennem arbejdsfordelingsordningen.

Ad 4

Bestemmelsen skal sikre mod misbrug af arbejds-

fordelingsordninger kombineret med offentlige løntilskud.

Ad 5

Det er ikke hensigten at blokere for fornuftige arbejdsfordelingsordninger, der ikke passer ind i de rammer, der er angivet under punkterne 1-4. Derfor åbnes mulighed for, at arbejdsmarkedsrådet (i den region, arbejdspladsen tilhører) kan godkende, at deltagerne i andre arbejdsfordelingsordninger får dagpenge. En sådan godkendelse kan gøres tidsbegrænset.

Ad 6

Tvivelsspørgsmål vedrørende arbejdsfordelingsordninger afgøres af det regionale arbejdsmarkedsråd.

Det kan f.eks. dreje sig om, hvorvidt den relevante arbejdsløshed er over 3 pct., idet den officielle arbejdsløshedsstatistik typisk ikke vil være detaljeret nok.

Ad 7

Evalueringsgruppen skal løbende følge, i hvilket omfang denne arbejdsfordelingsmodel anvendes, bl.a. med henblik på, at der i efteråret 1996 kan fremsættes lovforslag om en forlængelse eller permanentgørelse af ordningen i en eller anden form, der kan træde i kraft den 1. januar 1997.